

Ruokakasvatusyhdistys
RUUKKU

Tervettä kasvua – hanke

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

SYDÄNLIITTO
Neuvokas perhe

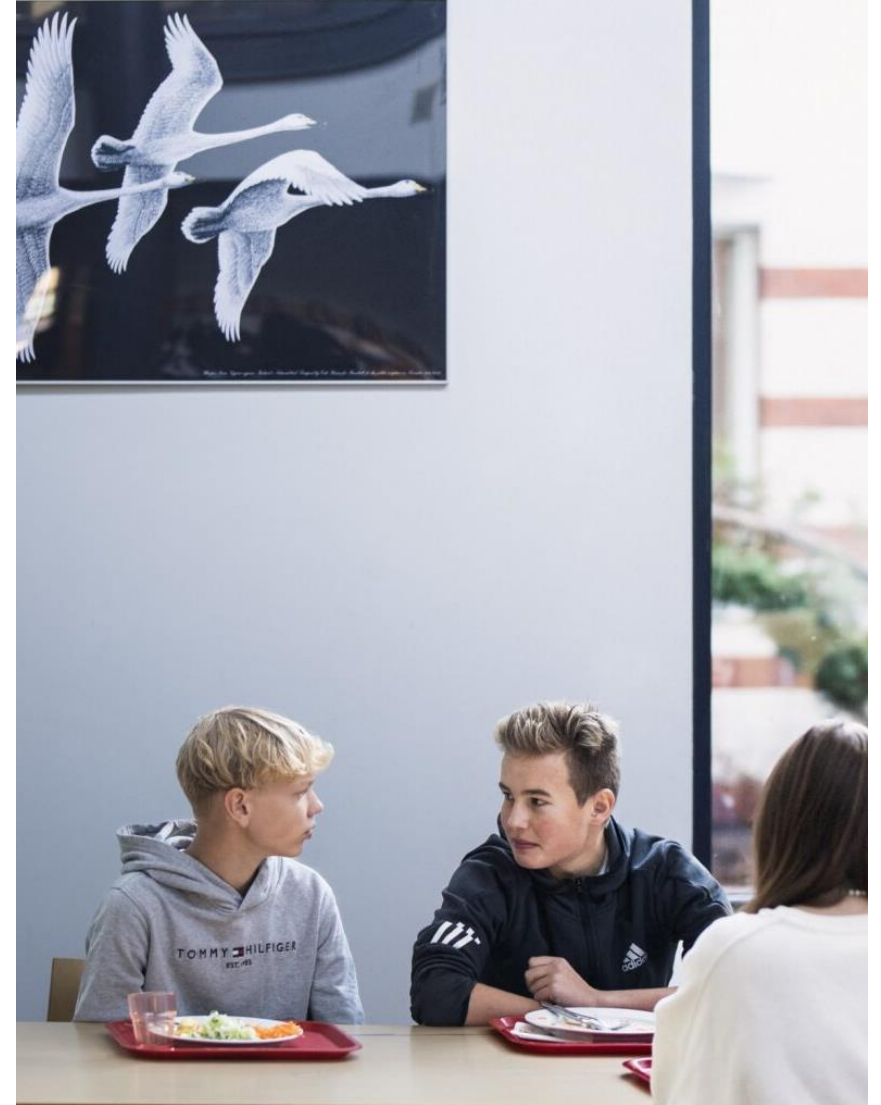
Tervettä kasvua hanke

- Hankkeen tavoitteena on edistää lasten ja nuorten ravitsemusta ja tervettä kasvua vahvistamalla moniammatillista yhteistyötä kunnissa ja hyvinvointialueilla.
  - 0-18-vuotiaat lapset ja nuoret
- Tuemme hyte-työn koordinaatiota lisäämällä yhteistyötä ruokakasvatuksessa ja ravitsemusterveyden edistämisessä.
- Hankkeeseen sitoutuneet: Turku, Rusko, Salo, Somero, Koski TI, Kurikka, Ii, Oulu ja Espoo. Hyvinvointialueista Varsinais-Suomi, Kanta-Häme, Etelä- ja Pohjois-Pohjanmaa, Etelä- ja Pohjois-Karjala.
- Toteuttajina ovat Ruokakasvatusyhdistys Ruukku ry, Itä-Suomen yliopisto ja Suomen Sydänliitto.
- Toteutus elokuusta 2023 lokakuuhun 2025 Terveyden edistämisen määrärahalla (STM)

Miksi tarvitaan tervettä kasvua?

- Ylipaino ja syömishäiriöoireilu lisääntynyt lapsilla ja nuorilla. Ruokatottumuksissa petrattavaa terveyden ja kestävyyskannalta
  - Uudet ravitsemussuositukset vuonna 2024
- Kaikkia lapsia ja nuoria hyödyttää ruokakasvatus ja ravitsemusohjaus, joka tähtää tasapainoisen ruokasuhteeseen ja monipuoliseen syömiseen
  - Huomioiden painostigma
- Keinoja mm.
  - Ruokakasvatus kotona, varhaiskasvatuksessa, kouluissa, harrastuksissa jne.
  - Ravitsemusohjaus sote-palveluissa
  - Tuuppaus esim. ruokaympäristön muokkaaminen

Mitä hankkeessa tehdään?

- Selvitys: kootaan hyviä moniammatillisen yhteistyön käytäntöjä kunnista ja hyvinvointialueilta. Miten voidaan parantaa lasten ja nuorten ravitsemusta ja tukea tasapainoisen ruokasuhteen muodostumista?
- Kunnille tarjoamme:
  - Tukea yhteistyön lisäämiseen kunnissa esim. autamme työryhmän perustamisessa ja sparraamme keskeisiä henkilöitä
  - Kuntakohtaisia koulutus- ja keskustelutilaisuuksia, johon kutsutaan laaja joukko kuntien ammattilaisia.
  - Tukea toimintamallien käyttöönotossa: Neuvokas perhe (sote, varhaiskasvatus), Maistuva koulu (alakoulu) ja Nykytila.fi arviointi- ja seurantatyökalu (varhaiskasvatus ja perusopetus)
  - Vertaistukea muilta kunnilta
- Alueille
  - Tukea yhteistyön lisäämiseen
  - Vertaistukea muilta ammattilaisilta
- Valtakunnallisesti tarjoamme
  - Webinaareja ja koulutuksia eri kohderyhmille
  - Verkostot

Ruokakasvatuksen ja ravitsemusohjauksen yhdyspinnat Ruskolla

Hyvinvointialue

Terveydenhuollon palvelut:
Neuvola
Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto
Suun terveydenhuolto
Kuntoutus- ja terapiapalvelut

Sosiaalipalvelut

Hyvinvoinnin ja
terveydenedistämistyö
(hyte)

Kunta

Varhaiskasvatus ja esiopetus
Perusopetus
Ruokapalvelut
Hyte-työ
Vapaa sivistystyö
Nuorisopalvelut
Liikuntapalvelut
Kirjasto- ja kulttuuripalvelut

Muut toimijat

Järjestöt, seurat
Yritykset
Seurakunnat

Keskeiset asiakirjat ja sopimukset:

Vasu, arkipedagogiikan ohjekirja
POPS
hyvinvointiohjelma

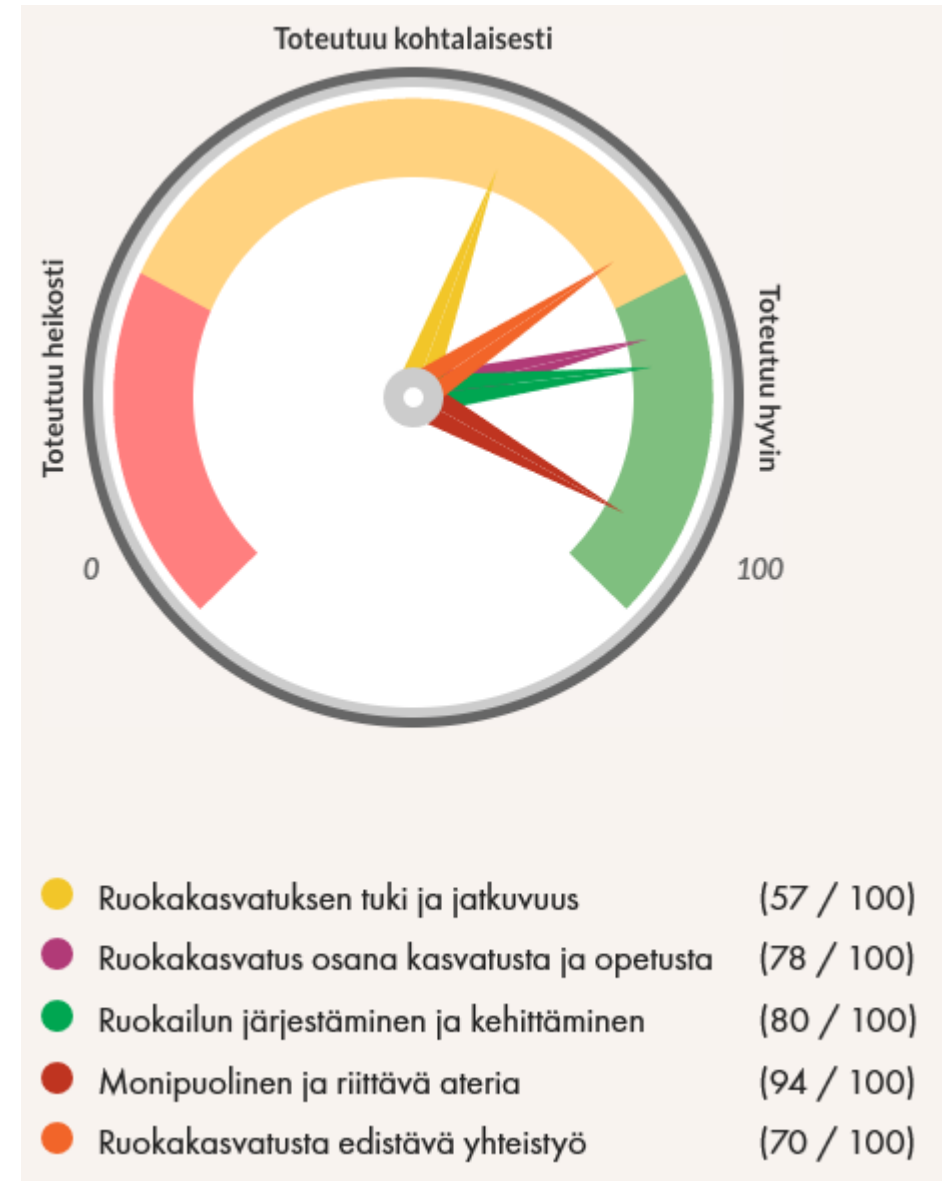
Työryhmät, tiimit ja verkostot:

yhteistyö neuvola-vaka tiivistä hyvinvointikysely perheille (Varha: Raisio, Naantali, Rusko), sen yhteydessä palavereja vaka-jory
hyte: nanny-toiminta perheille, ostetaan MLL:ltä, vaka mukana palavereissa yhteisölliset oppilashuoltopalaverit (koulujen omat ja koko kunnan laaja)

Ruokailun ja ruokakasvatuksen nykytila Ruskolla

Täytetty tiimeissä
varhaiskasvatusyksiköissä alkuvuodesta
2024

Ruokailut sujuvat arvion mukaan hyvin!

RUOKAILUN JÄRJESTÄMINEN JA KEHITTÄMINEN (80 / 100)

Väittämä	Pisteet
1. Ryhmän kasvatushenkilöstö ruokailee yhdessä lasten kanssa, syöden esimerkkinä samaa ruokaa lasten kanssa.	90 / 100
2. Ruokailutilanne on rauhallinen ja turvallinen sekä tunnelmaltaan myönteinen ja siihen on varattu riittävästi aikaa.	95 / 100
3. Ruokailun käytännöistä on sovittu ja niiden perusteluja mietitty yhdessä lasten, kasvattajien ja ruokapalvelutyöntekijöiden kanssa.	95 / 100
4. Lasten ja henkilökunnan antama asiakaspalaute huomioidaan ruokailun kehittämisessä.	70 / 100
5. Kalusteet ja linjasto tai tarjoiluvaunu ovat mitoitukseltaan lapsille sopivan kokoiset ja malliset.	60 / 100
6. Ruokailuympäristö on toimiva, akustiikaltaan sopiva, esteettinen ja ruokailuun innostava.	75 / 100

MONIPUOLINEN JA RIITTÄVÄ ATERIA (94 / 100)

Väittämä	Pisteet
1. Kaikkia aterian osia (pääruoka, kasvis- ja viljalisäkkeet, leipä, rasva ja juoma) on riittävästi tarjolla lounaalla/päivällisellä.	90 / 100
2. Kaikkia aterian osia (täysjyväviljaa, tuoreita kasviksia, hedelmiä tai marjoja, rasvattomia/vähärasvaisia maitotuotteita ja pehmeitä rasvoja) on riittävästi tarjolla aamu-/iltapalalla ja välipalalla.	95 / 100
3. Kaikki aterianosat (pääruoka, kasvis- ja viljalisäkkeet, leipä, rasva ja juoma) ovat lapsille tarjolla samanaikaisesti (aterianosia ei arvoteta/käytetä palkintona).	100 / 100
4. Salaatit tarjotaan pääosin yksittäisinä komponentteina.	95 / 100
5. Lapsia kannustetaan lautasmallin mukaiseen ruokailuun.	100 / 100
6. Lapsia kannustetaan annostelevaan itse ja ottamaan ruokaa nälkensä mukaisesti.	85 / 100

Kehitettävää ruokakasvatuksen yhteistyössä ja tuessa

RUOKAKASVATUKSEN TUKI JA JATKUVUUS (57 / 100)

Väittämä	Pisteet
1. Henkilöstöllä on resursseja (esim. aikaa, materiaaleja, rahaa) ruokakasvatuksen valmisteluun ja toteuttamiseen.	60 / 100
2. Henkilöstö on saanut viimeisen 5 vuoden aikana koulutusta ruokakasvatukseen.	10 / 100
3. Yksikössä/ryhmässä on ruokakasvatuksesta vastaava henkilö tai tiimi.	15 / 100
4. Yksikön esihenkilö on tietoinen ruokaan ja ruokakasvatukseen liittyvistä kirjauksista kunnan hyvinvointisuunnitelmassa.	85 / 100
5. Yksikön esihenkilö tukee henkilöstöä ruokailun ja ruokakasvatuksen kehittämisessä.	90 / 100
6. Yksikön tiimit ovat sitoutuneet ruokailun ja ruokakasvatuksen kehittämiseen.	85 / 100

RUOKAKASVATUSTA EDISTÄVÄ YHTEISTYÖ (70 / 100)

Väittämä	Pisteet
1. Henkilöstön kokouksissa/palavereissa suunnitellaan yksikön ruokakasvatusta.	80 / 100
2. Ruokaan ja syömiseen liittyen tehdään yhteistyötä varhaiskasvatuksen erityisopettajan ja/tai neuvolan terveydenhoitajan tai muiden asiantuntijoiden kanssa.	80 / 100
3. Ruokapalvelutyöntekijät tekevät yhteistyötä henkilöstön ja lasten kanssa ruokakasvatuksessa (esim. lasten vierailu keittiöön, ruokapalvelutyöntekijän vierailu ruokapiirissä, makuraadit).	40 / 100
4. Henkilökunnan ja huoltajien välisen yhteistyön ilmapiiri on sellainen, että ruokaan ja syömiseen liittyvistä asioista voidaan keskustella avoimesti ja rehellisesti esittäen toiveita ja odotuksia puolin ja toisin.	100 / 100
5. Vanhempien kanssa on sovittu käytänteistä liittyen yksikön erityistilanteiden tarjoiluihin (esim. syntymäpäivätarjoilut, muut erityispäivät, retkievää).	100 / 100
6. Yksikkö tekee ruokakasvatuksessa yhteistyötä paikallisten toimijoiden (esim. sosiaali- ja terveydenhuolto, järjestöt, ruoka-alan yritykset, seurakunta) kanssa.	25 / 100

Lasten osallisuutta ruokakasvatuksessa voisi vielä lisätä ja tähän on myös varhaiskasvatushenkilökunnalla halukkuutta.

RUOKAKASVATUS OSANA KASVATUSTA JA OPETUSTA (78 / 100)

Väittämä	Pisteet
1. Ruokakasvatuksen tavoitteet on kirjattu yksikön vuosisuunnitelmaan, ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmaan tai muuhun vastaavaan suunnitelmaan. Ruokakasvatuksen tavoitteet ovat laaja-alaisia/ sisältävät laajoja näkökulmia mm. terveys, kulttuuri, ympäristö, ruoan tuotanto, kestävä kehitys ja media.	80 / 100
2. Lapset osallistuvat monipuolisesti ruokaan liittyvän toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen (esim. aterian osien valmistus, leivonta, avustavat tehtävät, tapahtumat, teemapäivät).	55 / 100
3. Yksikön piha-aluetta ja lähiympäristöä hyödynnetään kasvatuksen ja opetuksen tukena (esim. marjaretket, hyötykasvien viljely).	75 / 100
4. Kasvatushenkilöstö ja lapset tutustuvat päivittäin yhdessä ruokalistaan. Kuvia käytetään ruokalistan havainnollistamiseen.	75 / 100
5. Lapsen ravitsemustarpeet ja ruokakasvatus on huomioitu lapsen varhaiskasvatussuunnitelmassa.	100 / 100
6. Ruokiin, niiden alkuperään, ulkonäköön, koostumukseen ja makuominaisuuksiin tutustutaan eri aistien avulla tutkimalla, keskustelemalla sekä tarinoiden ja laulujen avulla.	85 / 100

Tavoitteet ja toimenpiteet

Hanke rajautuu varhaiskasvatus- ja esiopetusikäisiin lapsiin.

Tavoitteita kuntatasolla:

- Moniammatillisen yhteistyön lisääminen kunnassa
- Lasten osallisuuden lisääminen varhaiskasvatuksessa
- Ruokakasvatuksen yhteistyön lisääminen perheiden/hoitajien kanssa
- Kasvisten käytön lisääminen

Toimenpiteitä kuntatasolla

- Asiakaspalaute hoitajilta, lapsilta, ja henkilöstöltä: erityisesti lasten palautteen kerääminen lapsilähtöisesti
- Kasvisruokien menekin lisääminen viestinnällä henkilöstölle ja perheille ja aistilähtöisellä ruokakasvatuksella lapsiryhmissä.
- Koulutusta ruokapalveluhenkilöstölle (sovittu 25.4.)
- Koulutusta henkilöstölle. Yksi koulutus 29.2., jossa edustajia eri päiväkodeista, neuvolasta ja ruokapalvelusta pohditaan mahdollisuutta kouluttaa laajemmin varhaiskasvatuksen henkilöstöä
- Nykytila.fi-työkalun käyttöönotto yksikkökohtaisesti → täytetty varhaiskasvatuksessa
- Palvelusuunnitelman päivitys
- Yhteistyö MLL:n nannytoiminnan kanssa?